

Godišnji bilten koji objavljuje Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS u partnerstvu sa: Biosplus Derventa, Budu nost Modri a, Visokom poslovno-tehni kom školom Doboj i Asocijacijom informati ara u BiH u okviru projekta "Centar za cjeloživotno u enje" koji finansira Evropska unija kroz program "CIVIL SOCIETY FACILITY Programme 2012"

U fokusu

Uvodna rije

Projekat „Centar za cjeloživotno u enje” uz finansijsku podršku Evropske unije, a na podru ju Doboja, Modri e i Dervente, sprovodi Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS sa partnerima (Asocijacija informati ara u BiH, Visoka poslovno tehni ka škola iz Doboja, Budu nost iz Modri e i Biosplus iz Dervente) i saradnicima (Zavod za obrazovanje odraslih Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Republike Srpske).

Fokus projekta usmjeren je na me usektorsku saradnju mreže organizacija civilnog društva, institucija i lokalnih vlasti, kao dokazan uspješan model pri rješavanju identifikovanih problema. Ovim pristupom, projekat ujedno radi na poboljšanju partnerstva i saradnje izme u nevladinih organizacija, institucija i jedinica lokalne samouprave ja aju i svijest o uzajamnim koristima saradnje, poti u i održiv dijalog i ja anje kapaciteta neophodnih za interakciju.

Jedinstvenost projekta se ogleda u injenici da je ovo prvi projekat koji radi na poboljšanju položaja teško zapošljivih kategorija kroz razvoj obrazovanja odraslih u kontekstu potreba tržišta rada na podru ju šire dobojske regije.

Stoga je poseban fokus stavljen na istraživanje potreba tržišta rada, analizu tržišta i analizu politika u oblasti rada i zapošljavanja u pomenutim lokalnim zajednicama iji se rezultati primjenjuju kao osnovni pokazatelji i smjernice za predstoje i rad registrovane Ustanove „Centar za cjeloživotno u enje” u Doboju. Predstoje nam i obuke iz grafi kog dizajna, preduzetništva i osnove informati ke pismenosti po me unarodno priznatim standardima za oko 170 korisnika iz grupe teško zapošljivih kategorija.

Centar za cjeloživotno u enje e graditi svoje resurse umrežavanjam sa sli nim centrima iz zemalja Evropske unije, ali i iz okruženja ija e iskustva koristiti u svom budu em radu.

U projekat su kao partneri uklju ene OCD koje su odavno specijalizovale i profesionalizovale svoje aktivnosti i koje su okrenute ka rješavanju lokalnih potreba i iji rad na terenu dopire do obi nih gra ana.

Dijana ur evi ,
Voditeljica projekta

Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS Doboj

O obrazovanju odraslih u Republici Srpskoj

Oblast obrazovanja odraslih u Republici Srpsko ure ena e Zakonom o obrazovanju odraslih, a nadležnost e pov ena Zavodu za obrazovanje odraslih, organizaci u sastavu Ministarstva prosv ete i kulture Republike Srpske osnovano Zakonom o republi ko upravi („Službeni glasnik Republike Srpske“ bro 118/08, 11/09, 74/10, 86/10, 24/12 i 121/12).

Zavod za obrazovanje odraslih vrši poslove iz oblasti obrazovanja odraslih, analiti ke i razvojne poslove u djelatnosti obrazovanja odraslih, uskla ivanje pri edloga zainteresovanih strana, priprema, prati i razvi a programe obrazovanja odraslih. Zavod nadzire stru ni rad ustanova za obrazovanje odraslih, vodi bazu podataka, osigurava informacije za nadležno ministarstvo, vodi Centralni registar programa, polaznika i organizatora obrazovanja odraslih, utvr u e kriteri ume za uspostavljanje, sprovodi programe obrazovanja odraslih i ocenjuje ispunjenost uslova. Odobrava posebne programe obrazovanja, vrši njihovo pra enje, vrednovanje, utvr ivanje kvaliteta, organizuje i sprovodi stru no usavršavanje nastavnika i predava a, obavlja informaci skodokumentaciju i izdava ku delatnost, da e stru na mišljenja i uputstva organizatorima obrazovanja odraslih.

U 2010. godini Zavod za obrazovanje odraslih e izradio sedam pravilnika ko i proizilaze iz Zakona o obrazovanju odraslih, prilagodio nastavne planove i programe za sticanje srednje stru ne sprema za zanimanja tre eg i etvrtog stepena složenosti i izdao odobrenja prvim organizatorima obrazovanja odraslih. Time su stvoreni uslovi za upis i po etak obrazovanja polaznika obrazovanja odraslih u sistemu ko i podrazumeva pohaanje nastave u kome e težište na prakti nim radu, a ocenjivanje se vrši u skladu sa propisima ko i regulišu oblast redovnog osnovnog i srednjeg stru nog obrazovanja u enika.

Partneri na projektu

Do decembra 2013. godine Zavod za obrazovanje odraslih izradio e 24 programa osposobljavanja za poslove za ko e e privreda iskazala potrebu, a ko e su nadležna ministarstva proglasila avno-važe im.

Do danas e izdato odobrenje za 46 organizatora obrazovanja odraslih -10 osnovnih škola, 28 avnih ustanova srednjih stru nih škola, 8 privatnih ustanova, dok formalno obrazovanje odraslih (prekvalifikaci e i dokvalifikaci e) uglavnom ostae u redovnim srednjim stru nim školama ko e su izrazile interes da se uz svo u redovnu delatnost bave i ovim segmentom obrazovanja. Programe obrazovanja odraslih do sada e završilo 1320 polaznika, trenutno 1718 lica pohaa programe za sticanje odre ene srednje stru ne sprema ili osnovnog obrazovanja (po vlastitom naho enju i bez iskazanih potreba tržišta rada), a 203 osobe pohaa u programe osposobljavanja za potrebe tržišta rada.

Kroz u eš e u pro etku „Centar za c eloživotno u enje” u kome Zavod za obrazovanje odraslih ima ulogu saradnika, data e puna podrška uspostavljanju Ustanove za obrazovanje odraslih „Centar za c eloživotno u enje” Dobo ko a e dopriniti razvo u specijalizovanih ustanova ko e se bave obrazovanjem odraslih, realizaci programa ko i se odvi a u u saradnji sa poslodavcima, te predstavljati most izme u potreba tržišta rada sa edne strane i odgovara u e ponude radne snage sa druge strane.

Mira Bera,
direktorica Zavoda za obrazovanje odraslih Republike Srpske

U ovom broju:

U fokusu.....	1
O implementaciji projekta.....	2
Istraživanja i analize.....	3
Rekli su o projektu.....	4

Ovaj projekat finansira Evropska unija

Projekat implementira

Godišnji bilten koji objavljuje Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS u partnerstvu sa: Biosplus Derventa, Budu nost Modri a, Visokom poslovno-tehni kom školom Doboj i Asocijacijom informati ara u BiH u okviru projekta "Centar za cjeloživotno u enje" koji finansira Evropska unija kroz program "CIVIL SOCIETY FACILITY Programme 2012"

Implementacija projekta

O aktivnostima projekta

Prva ustanova za obrazovanje odraslih u dobojskoj regiji

„Centar za cjeloživotno u enje“, ustanova za obrazovanje odraslih osoba, prva te vrste u dobojskoj regiji, registrovana je kao dio istoimenog projekta pri Okružnom privrednom sudu Doboj. Zavod za obrazovanje odraslih RS podržao je registraciju centra. Prve neformalne obuke u Centru bi e provedene na prolje e 2014. godine i to iz grafi kog dizajna, informati ke pismenosti i preduzetništva. Centar je trenutno u procesu licenciranja za neke od formalnih programa osposobljavanja odraslih.

Sastanci Upravnog odbora projekta Centar za cjeloživotno u enje

Aktivnosti vezane za projekat „Centar za cjeloživotno u enje“ dogovarane su na sastancima Upravnog odbora. UO se sastao dvaput tokom 2013. godine, u Derventi i Zenici. Predstavnici Centra za promociju evropskih vrijednosti „EUROPLUS“ Doboj su na prvom sastanku predstavili projekat i 13 klju nih aktivnosti. Na drugom sastanku u Zenici su izneseni rezultati istraživanja potreba tržišta rada za dodatnom edukacijom.

Konferencija „Zna aj cjeloživotnog u enja u kontekstu potreba tržišta rada“

U okviru projekta Centar za cjeloživotno u enje u septembru 2013. u organizaciji udruženja gra ana Budu nost održana je konferencija „Zna aj cjeloživotnog u enja u kontekstu potreba tržišta rada“. Na konferenciji su osim predstavnika Europlusa, partnera i saradnika na projektu, u estvovali privrednici, predstavnici vlasti i institucija zainteresovanih za oblast obrazovanja odraslih. Predstavljeni su rezultati istraživanja provedenog od aprila do juna na uzorku od 311 preduze a sa podru ja Doboja, Dervente i Modri e.

Projekat Centar za cjeloživotno u enje na manifestacijama

„EUROPLUS“ i Odjeljenje za evropske integracije i energetsko ekološku efikasnost grada Doboja, u saradnji sa Direkcijom za evropske integracije BiH, organizovali su povodom Dana Evrope kulturno-zabavnu i informativno-edukativnu manifestaciju.

Gra anima je dijeljen i promotivni materijal o EU, a Europlus je predstavio projekat „Centar za cjeloživotno u enje“. Europlus je na štandu omogu io i degustaciju kuhinje zemalja osniva a EU (Belgija, Njema ka, Italija, Luksemburg, Holandija i Francuska). Osim Dana Evrope druženje sa novinarima uprili eno je i povodom Nove godine. Na druženju su predstavnici Europlusa davali izjave o registraciji Centra za cjeloživotno u enje i predstoje im obukama, kao i o budu em radu novoosnovanog Centra za cjeloživotno u enje Doboj.

Izrada Sporazuma o saradnji

Tokom projekta bi e izra en Sporazum o saradnji, iji je cilj da uspostavi i definiše mehanizme saradnje organizacija civilnog društva, lokalne vlasti i institucija i zajedni ki rad u oblasti rada, zapošljavanja i obrazovanja odraslih. Radni tim, iji su lanovi i predstavnici lokalnih zajednica, e do novembra 2014. godine, u koordinaciji sa timom koji provodi projekat „Centar za cjeloživotno u enje“, raditi na izradi Sporazuma. Tim se u 2013. godini sastao u Derventi Doboju i Modri i, a lanovi su predložili da se potpiše jedan sporazum, a ne pojedina no za svaku od opština obuhva enih projektom. Potpisivanje sporazuma se planira u prvj polovini decembra 2014. u Derventi pred javnu debatu.

Partneri na projektu

Ovaj projekat finansira Evropska unija

Projekat implementira

"Ova publikacija je ura ena uz pomo Evropske unije. Sadržaj ovog teksta je isklju iva odgovornost Centra za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS i ni u kom slu aju ne predstavlja stanovišta Evropske unije".

Godišnji bilten koji objavljuje Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS u partnerstvu sa: Biosplus Derventa, Budu nost Modri a, Visokom poslovno-tehni kom školom Doboj i Asocijacijom informati ara u BiH u okviru projekta "Centar za cjeloživotno u enje" koji finansira Evropska unija kroz program "CIVIL SOCIETY FACILITY Programme 2012"

Istraživanja

Istraživanje potreba tržišta rada i analiza tržišta

Visoka poslovno tehni ka škola Doboj, kao partner na projektu „Centar za cjeloživotno u enje“, vodila je za potrebe projekta istraživanja koja su podjeljena u tri segmenta: Istraživanje potreba tržišta rada, analiza tržišta i analiza politika u oblasti zapošljavanja. Ova istraživanja predstavljaju osnovu za sve dalje aktivnosti ovog projekta

Istrazivanje tržišta rada na podru ju regije Doboj obavljeno je primjenom metode anketiranja licem u lice na podru ju grada Doboja i opština Modri a i Derventa. Cilj anketiranja bio je prikupljanje informacija direktno od poslodavaca o zapošljavanju i promjenama u zaposlenosti u protekloj godini, o planovima zapošljavanja, potencijalnim viškovima, te potrebama za dodatnim obrazovanjem radnika. Anketom je obuhva eno 311 poslodavaca iz opština Doboj, Modri a i Derventa, i to: Doboj 137 poslodavaca, Derventa 82 poslodavca i Modri a 92 poslodavca. Iz rezultata istraživanja može se zaklju iti da je najve a potreba za obukama po programu osposobljavanja za rukovaoca gra evinskih mašina, zidara, zavariva a mig-mag postupkom, šiva a gornjih dijelova obu e, tesara, šiva i a pekara. Najve i broj zaposlenih je sa etvrtim stepenom stru ne sprema 46,26%. Zna ajan broj zaposlenih je i sa tre im stepenom stru ne sprema 29,03%. Zatim slijede drugi stepen stru ne sprema sa 9,98% i sedmi stepen stru ne sprema (etverogodišnje studije) sa 9,64%.

Od ukupnog broja zaposlenih u prethodnoj godini dodatno obrazovanje prošlo je u:

- Doboju 998 radnika;
- Derventi 305 radnika;
- Modri i 249 radnika.

U najve em broju slu ajeva radilo se o osposobljavanjima koja su trajala od 10 do 180 dana i specijalizacijama koje su trajale od 60 dana do 2 godine.

Me u novozaposlenim u prethodnoj godini javljala su se zanimanja trgovci, pekari, rukovaoci gra evinskim mašinama, šankerice, komercijalisti, šiva i, bravari, lakireri, stolari, administrativni radnici, bageristi, voza i, vodoinstalateri, ekonomski tehni ari, menadžeri

prodaje, zidari, moleri, fasaderi, pomo ni radnici, higijeni ari, poljoprivredni tehni ar, farmaceuti i sl. Od navedenih, najve i broj novozaposlenih su pekari, voza i, zidari i trgovci. Najve i problem poslodavcima prilikom zapošljavanja predstavlja nedostatak kvalifikovanih radnika sa iskustvom. U protekloj godini na podru ju Doboja, Dervente i Modri e bila su slobodna 184 radna mjesta, koja nisu mogla biti popunjena zbog nedostatka odgovaraju e radne snage.

Cilj analize tržišta je bio da posluži osobama iz grupe teško zapošljivih kategorija (žene žrtve nasilja, lica sa invaliditetom, osobe starosti 45-55 godina i nezaposleni mladi) kao informator ili polazna osnova u donošenju odluke za pokretanje vlastitog posla i da se na taj na in kroz samozapošljavanje pokuša riješiti nezaposlenost ove kategorije stanovništva. Analizom su obuhva eni: poljoprivreda (povrtlarstvo, vo arstvo i hortikultura), turizam i doma a radinost i grafi ka djelatnost. Kao najperspektivnije oblasti za samozapošljavanje izdvojile su se vo arstvo (najprofitabilnija grana poljoprivredne proizvodnje) i plasteni ka proizvodnja kao i proizvodnja cvije a.

Zna aj ovih istraživanje prvenstveno se ogleda u njihovoj aktuelnosti i vjerodostojnosti koja proisti e iz na ina i metoda prikupljanja podataka. Na ovaj na in se omogu ava svim zainteresovanim stranama da efikasno i efektivno na transparentan na in do u do relevantnih podataka. Cilj je da krajnji korisnici ovog projekta mogu što racionalnije odlu iti o svom budu em profesionalnom angažovanju, odnosno mogu nostima prekvalifikacije i dodatnog edukovanja. Ova istraživanja treba da doprinesu donošenju odluka lokalnih i republi kih predstavni ka vlasti u oblasti zapošljavanja.

Ladin Gostimirovi , direktor Visoke poslovno tehni ke škole Doboj

Analiza politika zapošljavanja

Svrha dokumenta „Analiza politika zapošljavanja“ je bila analiza politike u oblasti zapošljavanja na podru ju Doboja, Dervente i Modri e, sa osvrtom na entitetski i državni nivo. Autori su zaklju ili da je razvoj lokalne zajednice u zavisnom položaju od mogu nosti zapošljavanja, kao i da je zapošljavanje dio strategije razvoja lokalne zajednice. Iz analize su proizašle sljede e strateške preporuke:

Strategija razvoja lokalne zajednice bi kao obavezan dokument trebala da ima politike zapošljavanja i programe zapošljavanja kao provedbene planove i programe razvoja. Provo enje politike zapošljavanja i programa zapošljavanja trebalo bi da se zasnivaju na principima :

- organizovanja obrazovanja odraslih na lokalnom nivou kao partnerske djelatnosti entitetske, lokalne samouprave, poslodavca, zaposlenih, privrednih i stru nih asocijacija,
- uspostavljanja javno-privatnog partnerstva u zapošljavanju na lokalnom nivou,

- odražavanja stvarne regionalno konkurentne slike ljudskih resursa na lokalnom nivou sa efikasnim programom podrške socijalno isklju enim grupama i razvijenim kapacitetima ukupne društvene strukture,

- ja anja saradnje me u nadležnim institucijama za sprovo enje politika zapošljavanja na lokalnom nivou, te osnaživanja socio-ekonomskih dijaloga u oblasti zapošljavanja.

Zato smatram da pitanje zapošljavanja treba svesti na nivo lokalne zajednice i podsticati gra anski aktivizam, smanjivati apati nost, tako da gra ani ravnopravno i zajedni kim aktivizmom lakše mogu izraziti potrebu za izmjene zakona, donošenje novih propisa, kao i poštovanje postoje ih. Upravo je to i zna aj projekta „Centar za cjeloživotno u enje“ što bi preporuke analize mogle da pokrenu rješavanje pitanja zapošljavanja na lokalnom nivou.

prof.dr. Jagoda Nedi , autor analize

Partneri na projektu

Godišnji bilten koji objavljuje Centar za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS u partnerstvu sa: Biosplus Derventa, Budu nost Modri a, Visokom poslovno-tehni kom školom Doboj i Asocijacijom informati ara u BiH u okviru projekta "Centar za cjeloživotno u enje" koji finansira Evropska unija kroz program "CIVIL SOCIETY FACILITY Programme 2012"

Rekli su o projektu

Marica Ili , koordinatrica u Odjeljenju za privredu i društvene djelatnosti grada Doboj

„Strategijom integrisanog razvoja opštine Doboj definisan je i uvršten u plan realizacije jedan projekat poput „Centra za cjeloživotno u enje“, kojeg smatramo zna ajnim. Definisali smo ga u operativnom planu društvenog razvoja. Imaju i u vidu brojnost teže zapošljivih kategorija, više od etrdeset pet godina, kojih je trenutno na Zavodu za zapošljavanje oko tri hiljade, smatramo da e se osnivanjem jednog ovakvog Centra za obrazovanje odraslih, stvoriti mogu nost za dodatne prekvalifikacije teže zapošljivih kategorija. S druge strane, tako e smo imali u vidu da se prevazilazi koncept - jedno zanimanje za cijeli život. Upravo osnivanjem Centra - ustanove za obrazovanje odraslih, riješi e se potrebe privrede i privatnog sektora za odre enim profilima i prekvalifikacijama“.

Alenka Savi , na elnica Odjeljenju za privredu i društvene djelatnosti opštine Modri a

„Opština Modri a se uklju ila u projekat „Centar za cjeloživotno u enje“ i smatra ga veoma važnim. Ono što je osnova ovog projekta je da Centar za obrazovanje odraslih, kao ustanova za obrazovanje te populacije, i nakon završetka projektnih aktivnosti ostane i traje na dobrobit opština koje su korisnice projekta. Opština Modri a vidi više benefita od ovog projekta. Prije svega to su analize tržišta rada, koje su ura ene na našoj opštini. Dobili smo rezultate koji govore o potrebama prekvalifikacije i dokvalifikacije na podru ju Modri e. Osim toga, važne su i obuke iz preduzetni ke oblasti koje e se raditi za žene žrtve nasilja, koje kao teško zapošljive kategorije stanovništva ima svaka opština, pa i Modri a“.

Snežana Kova evi , samostalna stru na saradnica u Odjeljenju za privredu i društvene djelatnosti opštine Derventa

„Opština Derventa je jedna od lokalnih zajednica korisnica projekta „Centar za cjeloživotno u enje“. Zadovoljstvo nam je što je ovaj projekat prvo predstavljen u našoj opštini. O ekujemo da e njegovom realizacijom, korisnici projekta, odnosno gra ani opštine Derventa iz reda teže zapošljivih kategorija, imati velike koristi. Ona se ogleda u obukama iz grafi kog dizajna za odre eni broj korisnika koji pripadaju populaciji teško zapošljivih. Osim toga opština Derventa e u estvovati u izradi Sporazuma o saradnji, koji e da bude potpisan izme u opština korisnica projekta, nevladinih organizacija i institucija u esnica u projektu“.

U proteklih nekoliko godina, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske unaprijedio je rad u smislu poboljšanja usluga nezaposlenim osobama i poslodavcima. Jedna od novina je selekcija aktivnih tražioca posla od onih koji to nisu. U kontekstu navedenog, u Doboju je formiran CISO centar, u Modri i, Klub za traženje posla, ija je svrha informisanje, savjetovanje i obuka u cilju bržeg pronalaska posla. Tako e klubovi za traženje posla predstavljaju formalnu grupu osoba koje traže zaposlenje. Klub i Ciso centar, vode karijerni savjetnici zaposleni u Zavodu, a osim savjeta, lanovima u lokalnim biroima obezbje uju i besplatne resurse za traženja zaposlenja: korištenje ra unara, telefona, pristup oglasima i

bazi privrednih subjekata, obuke za traženje posla i sli no. Nažalost, u svijetu i kod nas, postoje teško zapošljive kategorije stanovništva kao što su osobe sa invaliditetom, žene žrtve nasilja, osobe starije od 45 godina. Za ovu ciljnu grupu potrebno je koncipirati poseban plan obuka, informisanja i savjetovanja, kako bi što brže bili uklju eni u svijet rada. Naime, ve ina njih nema zadovoljavaju i stepen stru nog zanimanja te je neophodno razvijati svijest o neophodnosti prekvalifikacije prema stvarnim potrebama na tržištu rada. Ono što Zavod može da uradi u narednom periodu je da koncipira posebne info seminare, obuke i savjetovanja koja bi bila namijenjena isklju ivo teško zapošljivim kategorijama.

Jedan od ciljeva projekta „Centar za cjeloživotno u enje“ koji provodi Europlus Doboj je izrada Sporazuma o saradnji u opštinama Doboj, Derventa i Modri a. Projekat je namjenjen teško zapošljivim kategorijama. Prepoznaju i zna aj ovih aktivnosti Zavod – Filijala Doboj je uklju en u projekat kao saradnik uz opredjeljenost pružanja doprinosa s ciljem poboljšanja položaja teško zapošljivih kategorija na tržištu rada. Poseban akcenat je uklju ivanje i povezivanje svih aktera na tržištu rada kao i navedenih lokalnih uprava.

Javna ustanova Zavod za zapošljavanje
Republike Srpske
Filijala Doboj

Partneri na projektu

Ovaj projekat finansira Evropska unija

Projekat implementira

"Ova publikacija je ura ena uz pomo Evropske unije. Sadržaj ovog teksta je isklju ivo odgovornost Centra za promociju evropskih vrijednosti EUROPLUS i ni u kom slu aju ne predstavlja stanovišta Evropske unije“.